

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2014. december 18.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Fogyasztóvédelem — Fogyasztói hitel — 2008/48/EK irányelv — A szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség — A hitelfelvevő hitelképességének ellenőrzésére vonatkozó kötelezettség — Bizonyítási teher — Bizonyítási módok”

a C-449/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal d'instance d'Orléans (Franciaország) a Bírósághoz 2013. augusztus 12-én érkezett, 2013. augusztus 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **CA Consumer Finance SA**

és

Ingrid Bakkaus,

Charline Bonato, született Savary,

Florian Bonato

között folyamatban lévő eljárásban

A Bíróság (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, tanácselnök, K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan és A. Prechal (előadó) bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. július 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a CA Consumer Finance SA képviselőjében B. Soltner avocat,
- a francia kormány képviselőjében D. Colas és S. Menez, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében T. Henze és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviselőjében A. Rubio González, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

– az Európai Bizottság képviseletében M. Owsiany-Hornung és M. Van Hoof, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2014. szeptember 11-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 133., 66. o.; helyesbítés: HL 2009. L 207., 14. o., HL 2010. L 199., 40. o. és HL 2011 L 234., 46. o.) 5. és 8. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a CA Consumer Finance SA (a továbbiakban: CA CF), és egyrészt Ingrid Bakkaus, illetve, másrészt, Charline Bonato, született Savary, valamint Florian Bonato (a továbbiakban együtt: hitelfelvevők) között azon személyi kölcsönök fennmaradó összegeinek megfizetésére irányuló kérelem tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztettek elő, amelyeket e társaság nyújtott a hitelfelvevőknek, és amelyeket ez utóbbiak nem voltak képesek visszafizetni.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2008/48 irányelv (7), (9), (19), (24), valamint (26)–(28) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„(7) Annak érdekében, hogy a fogyasztói hitelek jól működő belső piacának kialakulását megkönnyítsék, számos kulcsfontosságú területen harmonizált közösségi keretről szükséges rendelkezni. [...]

[...]

(9) Teljes harmonizációra van szükség annak biztosítására, hogy a Közösségben valamennyi fogyasztó érdekeit magas szinten és egyenlő módon védelmezzék, illetve, hogy valódi belső piacot lehessen létrehozni. Ezért a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be olyan nemzeti rendelkezéseket, amelyek eltérnek az ezen irányelvben meghatározottaktól. [...] Ilyen harmonizált rendelkezések hiányában a tagállamok szabadon tarthatnak fenn vagy vezethetnek be nemzeti jogszabályokat. [...]

[...]

(19) Annak érdekében, hogy a fogyasztók a tények teljes ismeretében hozhassanak döntést, a hitelmegállapodás megkötését megelőzően megfelelő tájékoztatást kell kapniuk a hitel feltételeiről, költségeiről és kötelezettségeikről olyan tájékoztató formájában, amelyet a fogyasztók magukkal vihetnek és tanulmányozhatnak. Az ajánlatok lehető legteljesebb mértékű átláthatósága és összehasonlíthatósága érdekében az ilyen tájékoztatásnak különösen magában kell foglalnia a hitelre alkalmazandó teljeshiteldíj-mutatót, amelyet a Közösség egész területén ugyanolyan módon kell meghatározni. [...]

[...]

(24) A fogyasztót a hitelmegállapodás megkötése előtt széleskörűen tájékoztatni kell, tekintet nélkül arra, hogy a hitel forgalmazásában részt vesz-e hitelközvetítő. Ezért általában a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó követelményeket a hitelközvetítőre is alkalmazni kell. [...]

[...]

(26) [...] A bővülő hitelpiacon különösen fontos az, hogy a hitelezők ne vegyenek részt felelőtlen hitelügyletekben, vagy ne adjanak hitelt előzetes hitelképességi vizsgálat nélkül, és a tagállamoknak megfelelő ellenőrzést kell végezniük, hogy elkerülhető legyen az ilyen magatartás; továbbá, amennyiben ezt teszik, a tagállamok a hitelezőkre alkalmazandó szankciók meghatározására legyenek jogosultak. [...] [A] hitelezők felelőssége, hogy egyenként felmérjék a fogyasztók hitelképességét. Ennek érdekében a hitelezők nemcsak a fogyasztó által az adott hitelmegállapodás előkészítése során megadott információkat használhatják fel, hanem egy hosszú ideje fennálló kereskedelmi kapcsolat során szerzett információkat is. A tagállamok hatóságai is megfelelő utasításokat és iránymutatásokat adhatnak a hitelezőknek. A fogyasztóknak szintén körültekintően és szerződéses kötelezettségeik betartásával kell eljárniuk.

(27) A szerződéskötést megelőzően biztosítandó tájékoztatás ellenére a fogyasztónak még kiegészítő segítségre is szüksége lehet ahhoz, hogy eldönthesse, hogy a kínált termékek közül melyik hitelmegállapodás a legmegfelelőbb igényei és pénzügyi helyzete szempontjából. Ezért a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a hitelezők a fogyasztónak kínált hiteltermékek tekintetében megadják az ilyen segítséget. Adott esetben a szerződéskötést megelőző fontos információkat, továbbá az ajánlott termékekkel kapcsolatos alapvető jellemzőket személyre szabottan kell a fogyasztó tudomására hozni oly módon, hogy a fogyasztó számára érthető legyen, hogy e termékek milyen hatással lehetnek gazdasági helyzetére. Adott esetben a segítségnyújtás e kötelezettségét a hitelközvetítőkre is alkalmazni kell. A tagállamok meghatározhatják, hogy – azon helyzet sajátos körülményeinek figyelembevételével, amelyben a hitelkijárlás megtörténik, valamint a fogyasztó segítség iránti igényének és az egyedi hiteltermékek jellegének szem előtt tartásával – az ilyen magyarázatot mikor és milyen mértékben kell megadni a fogyasztónak.

(28) A fogyasztó hitelképességének elbírálásához a hitelezőnek a megfelelő adatbázisokat is meg kell tekintenie; a jogi és a tényleges [helyesen: ténybeli] körülmények megkövetelhetik, hogy ez a betekintés esetenként eltérő mértékű legyen. [...]"

4 A 2008/48 irányelvnek a „Szerződéskötést megelőző tájékoztatás” című 5. cikke (1) bekezdésének első albekezdése és (6) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Kellő időben azt megelőzően, hogy a fogyasztót bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötelezné, a hitelező és adott esetben a hitelközvetítő – a hitelező által felajánlott hitelfeltételek, valamint adott esetben a fogyasztó által kifejezett kívánságok és az általa nyújtott információk alapján – a fogyasztó rendelkezésére bocsátja a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a hitelmegállapodás esetleges megkötéséről. Ezeket az információkat nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón, az ezen irányelv II. mellékletében foglalt »Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató« című formanyomtatvány felhasználásával kell a fogyasztó rendelkezésére bocsátani. A hitelező az »Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató« című formanyomtatvány átadásával teljesíti az ezen bekezdés, valamint a 2002/65/EK irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése szerinti tájékoztatási követelményeket.

[...]

(6) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelezők és adott esetben a hitelközvetítők megfelelő magyarázattal szolgáljanak a fogyasztónak annak érdekében, hogy az értékelhesse, hogy a javasolt hitelmegállapodás megfelelő-e igényei és pénzügyi helyzete szempontjából, adott esetben az

(1) bekezdéssel összhangban a szerződéskötést megelőzően nyújtandó információk, a javasolt termékek fő jellemzőinek, valamint e jellemzők fogyasztóra gyakorolt konkrét hatásainak – többek között a fogyasztó nemfizetése következményeinek – magyarázatával. A tagállamok kiigazításokat végezhetnek az ilyen segítségnyújtás módját és mértékét, valamint a segítségnyújtó személyét illetően a hitelmegállapodási ajánlat adott körülményeinek, az ajánlat címzettjének, valamint az ajánlott hitel típusának megfelelően.”

- 5 Ezen irányelvnek „A fogyasztó hitelképességének értékelésére vonatkozó kötelezettség” című 8. cikke (1) bekezdése előírja:

„A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a hitelmegállapodás megkötését megelőzően a hitelező az adott esetben a fogyasztótól kapott megfelelő információ és a szükség esetén a vonatkozó adatbázisban végzett keresés alapján értékeli [helyesen: értékelje] a fogyasztó hitelképességét. Az olyan tagállamok, amelyekben jogszabály már most is előírja, hogy a hitelező vonatkozó adatbázisban végzett keresés alapján értékeli a fogyasztó hitelképességét, fenntarthatják ezt az előírást.”

- 6 A szóban forgó irányelv „Harmonizáció és az irányelv kötelező jellege” című 22. cikkének (2) és (3) bekezdése ekképp rendelkezik:

„(2) A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztók ne mondhassanak le a nemzeti jog ezen irányelvet végrehajtó vagy annak megfelelő rendelkezéseiben rájuk ruházott jogokról.

(3) A tagállamok továbbá biztosítják, hogy az általuk ezen irányelv végrehajtása során elfogadott rendelkezések a megállapodások szövegezéséből adódóan nem [helyesen: ne legyenek] megkerülhetők, különösen az ezen irányelv hatálya alá tartozó lehívások vagy hitelmegállapodások olyan hitelmegállapodásokba történő integrálásával, amelyek jellege vagy célja lehetővé teszi az irányelv alkalmazásának megkerülését.”

A francia jog

- 7 A fogyasztói hitel reformjáról szóló, 2010. július 1-jei 2010-737. sz. törvény (JORF, 2010. július 2., 12001. o.), amely a 2008/48 irányelvet ülteti át a francia belső jogba, a code de la consommation (fogyasztóvédelmi törvénykönyv) L. 311 1. és azt követő cikkeibe került beillesztésre.

- 8 E törvénykönyv L. 311-6 cikke a következőképpen rendelkezik:

„I. A hitelmegállapodás megkötését megelőzően a hitelező vagy a hitelközvetítő írásban vagy más tartós adathordozón átadja a hitelfelvevőnek a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat, amelyek lehetővé teszik a hitelfelvevő számára, hogy kívánságainak megfelelően felismerje az általa vállalt kötelezettség terjedelmét.

[...]

II. Amikor a fogyasztó hitelmegállapodás megkötését igényli az értékesítés helyszínén, a hitelező gondoskodik arról, hogy az I. bekezdésben említett tájékoztatót átadják az értékesítés helyszínén.”

- 9 Az említett törvénykönyv L. 311-8. cikke előírja:

„A hitelező vagy a hitelközvetítő megadja a hitelfelvevőnek mindazt a tájékoztatást, ami számára annak eldöntéséhez szükséges, hogy a felajánlott hitelmegállapodás, különösen az L. 311-6. cikkben említett tájékoztatóban foglalt információk alapján, megfelelő-e igényei és pénzügyi helyzete szempontjából. Felhívja a hitelfelvevő figyelmét a felajánlott hitel vagy hitelek fő jellemzőire, valamint e hiteleknek a

pénzügyi helyzetére gyakorolt esetleges hatásaira, beleértve a nemfizetés következményeit is. Ezeket az információkat adott esetben a hitelfelvevő által kifejezett kívánságok alapján kell a rendelkezésére bocsátani.

[...]”

- 10 Az említett törvénykönyv L. 311-9. cikke értelmében:

„A hitelmegállapodás megkötését megelőzően a hitelező megfelelő információk alapján, beleértve a hitelező kérésére a hitelfelvevőtől kapott információkat is, megvizsgálja az utóbbi hitelképességét. A hitelező az L. 333-5. cikkben említett rendeletben foglalt feltételek fennállása esetén betekint az L. 333-4. cikkben foglalt nyilvántartásba.”

- 11 A code de la consommation L. 311-48. cikkének második és harmadik bekezdése a következőt írja elő:

„Amennyiben a hitelező elmulasztotta az L. 311-8. és L. 311-9. cikkben meghatározott kötelezettségeit, teljes egészében, vagy a bíróság által meghatározott mértékben elveszíti kamatkövetelését [...]

A hitelfelvevő csak a tőke visszafizetésére köteles az előre megállapított esedékességnek megfelelően, valamint adott esetben azon kamatok megfizetésére, amelyekhez való jogától a hitelezőt nem fosztották meg. A kamat címén kapott összegeket a hitelező a megfizetésük napjától számított törvényes kamat mértékének megfelelő kamattal megemelve visszafizeti vagy elszámolja a fennmaradó tőketartozással szemben.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 2011. május 5-én a Bonato házaspár egy kereskedő közreműködésével egy gépjármű megvásárlásához kötődő, 20 900 euró összegű személyi kölcsönre vonatkozó szerződést kötött a CA CF-fel, amely szerződés az adós részéről fizetendő 6,40%-os éves kamatot és 7,685%-os teljes éves hiteldíj mutatót írt elő.
- 13 2011. július 15-én Ingrid Bakkaus 20 000 euró összegű személyi kölcsönre vonatkozó szerződést kötött a CA CF-fel, amely szerződés az adós részéről fizetendő 7,674%-os éves kamatot és 7,950%-os teljes éves hiteldíj mutatót írt elő.
- 14 Mivel e kölcsönök törlesztőrészeit nem fizették, a CA CF a tribunal d'instance d'Orléans (orléans-i elsőfokú bíróság) elé idéztette a hitelfelvevőket a célból, hogy a bíróság kötelezze őket a szóban forgó hitelek kamatokkal növelt fennmaradó részének megfizetésére.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság hivatalból a kamatköveteléstől való, a code de la consommation L. 311-48. cikkének második bekezdése szerinti esetleges megfosztáson alapuló jogalapra hivatkozott, mivel a CA CF a jogviták során nem nyújtotta be sem a hitelfelvevőknek átadandó, a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó iratot, sem pedig semmilyen, annak igazolására alkalmas iratot, hogy a hitelfelvevők tekintetében eleget tett tájékoztatási, valamint az ezen utóbbiak hitelképességének ellenőrzésére vonatkozó kötelezettségének.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a 2008/48/EK irányelv, valamint ennek a francia jogba történő átültetéséről rendelkező 2010-737. sz. törvény a hitelező számára olyan jellegű tájékoztatási, valamint felvilágosítási kötelezettséget ír elő, amely lehetővé teszi a hitelfelvevő számára a tájékozott döntést a hitelmegállapodás megkötését illetően. Mindazonáltal sem az említett irányelv, sem e törvény egyetlen rendelkezése nem tartalmaz a hitelezőket terhelő kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos bizonyítási teherre, illetve a bizonyítás módjaira vonatkozó szabályokat.

- 17 A hitelező azon kötelezettségét illetően, miszerint a fogyasztók számára át kell adni az „általános európai fogyasztói hiteltájékoztatót”, a kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy a jelen ügyben a CA CF nem nyújtott be ilyen iratot. E társaság a felvilágosítási kötelezettségére vonatkozó iratokat sem nyújtott be, és ezen igazolás hiányát sem magyarázta meg. Mindazonáltal e bíróság megállapítja, hogy az Ingrid Bakkaus által aláírt szerződés a következőképpen megfogalmazott szabványzáradékot tartalmazta: „Alulírott BAKKAUS INGRID elismerem, hogy az általános európai fogyasztói tájékoztatót megkaptam és megismertem”. E bíróság úgy ítéli meg, hogy az ilyen záradék nehézségeket okozhat, amennyiben azzal a hatással jár, hogy a fogyasztó hátrányára megfordítja a bizonyítási terhet. Ugyanezen bíróság megállapítja, hogy az ilyen jellegű szabványzáradék nehezebbé, vagy akár lehetetlenné is teheti a fogyasztó azon jogának gyakorlását, hogy vitassa a hitelező valamennyi kötelezettségének maradéktalan teljesítését.
- 18 A fogyasztók hitelképességének vizsgálatával kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy jóllehet az Ingrid Bakkaus ügyében folyó perben a CA CF bemutatta a jövedelmek és kötelezettségek ez utóbbi által aláírt adatlapját, valamint a jövedelemigazolásra szolgáló, az érdekelt által számára benyújtott dokumentumokat, ez a Bonato házaspár ügyében folyó perben nem történt meg.
- 19 Ezért a tribunal d’instance d’Orléans az eljárását felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelvet, hogy a hitelező köteles bizonyítani az őt az [említett] irányelvet átültető nemzeti jog alapján terhelő kötelezettségek megfelelő és teljes körű teljesítését egy hitelmegállapodás létrehozásával és teljesítésével összefüggésben?
- 2) Ellentétes-e a [2008/48] irányelvvel az, ha a hitelező az irányelvet átültető nemzeti jog alapján fennálló kötelezettségeinek megfelelő és teljes körű teljesítését kizárólag a hitelező által kiállított, és az adósnak átadott dokumentumok által alá nem támasztott, a hitelmegállapodásokba foglalt szabványzáradékkal bizonyítja, amellyel a fogyasztó elismeri a hitelező kötelezettségeinek teljesítését?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 8. cikkét, hogy azzal ellentétes, ha a hitelező a hitelképesség vizsgálatára vonatkozó kötelezettség teljesítését kizárólag a fogyasztó által előadott információkra támaszkodva végzi el, anélkül hogy ezeket az információkat más bizonyítékok útján ténylegesen ellenőrizte volna?
- 4) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 5. cikkének (6) bekezdését, hogy a hitelező nem adhat megfelelő felvilágosítást a fogyasztónak, ha előzetesen nem vizsgálta meg anyagi helyzetét és igényeit?

Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 5. cikkének (6) bekezdését, hogy azzal ellentétes, ha a fogyasztónak nyújtott megfelelő felvilágosítás kizárólag a hitelmegállapodásban szereplő szerződéses információkból származik, anélkül hogy azt külön iratba foglalták volna?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdéstről

- 20 Első és második kérdésével – amelyeket célszerű együtt vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy először is, úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelvet, hogy a hitelező köteles bizonyítani az ezen irányelv 5. és 8. cikkében előírt, valamint az irányelvet átültető nemzeti jogból eredő, őt a szerződéskötést megelőzően terhelő kötelezettségek megfelelő és teljes körű

teljesítését, illetve másodsorban úgy, hogy egy olyan szabványzáradéknak a hitelmegállapodásba történő foglalása, amelyben a hitelfelvevő elismeri a hitelező kötelezettségeinek megfelelő és teljes körű teljesítését, amelyet nem támasztanak alá a hitelező által kiállított és a hitelfelvevőnek átadott dokumentumok, elegendő lehet-e a hitelezőt a szerződéskötést megelőzően terhelő tájékoztatási kötelezettség megfelelő teljesítésének bizonyítására.

- 21 Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy az e kérdésekben szereplő, szerződéskötést megelőző kötelezettségek hozzájárulnak a 2008/48 irányelv céljának megvalósításához, amely – amint az az irányelv (7) és (9) preambulumbekzdéséből következik – nem más, mint a teljes és kötelező harmonizáció előírása a fogyasztói hitelek tárgyában számos kulcsfontosságú területen, amire az Unióban valamennyi fogyasztó érdekei magas szinten és egyenlő módon való védelmezésének biztosítása, valamint a fogyasztói hitelek jól működő belső piaca kialakulásának megkönnyítése céljából van szükség (lásd: LCL Le Crédit Lyonnais ítélet, C-565/12, EU:C:2014:190, 42. pont).
- 22 Mindazonáltal, ami először is annak bizonyítását illeti, hogy a hitelező tiszteletben tartotta a fogyasztó megfelelő tájékoztatására, valamint az ezen utóbbi hitelképességének ellenőrzésére irányuló, a 2008/48 irányelv 5. és 8. cikkében előírt kötelezettségeit, másodsorban pedig, ami e kötelezettségek tiszteletben tartása bizonyításának módjait illeti, ezen irányelv semmiféle rendelkezést nem tartalmaz e tekintetben.
- 23 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében, vonatkozó uniós szabályozás hiányában a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján ez utóbbiak belső jogrendjének feladata meghatározni a jogalanyok uniós jogból eredő jogai védelmének biztosítását célzó jogorvoslati eljárás szabályait, azzal a feltétellel mindazonáltal, hogy e szabályok nem lehetnek kevésbé kedvezők, mint a hasonló belső jogi helyzeteket szabályozó rendelkezések (az egyenértékűség elve), és az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé (a tényleges érvényesülés elve) (lásd többek között: Specht és társai ítélet, C-501/12–C-506/12, C-540/12 és C-541/12, EU:C:2014:2005, 112. pont et az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 24 Az egyenértékűség elvét illetően meg kell állapítani, hogy a Bíróság nem rendelkezik olyan információval, amely kételyre adna okot arra vonatkozóan, hogy az alapügyben vitatott szabályozás ezen elvvel összhangban áll-e.
- 25 A tényleges érvényesülés elvét illetően emlékeztetni kell arra, hogy minden esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy egy nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek a különböző nemzeti hatóságok előtti teljes eljárásban betöltött helye, valamint alkalmazása és sajátosságai (Kušionová-ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 52. pont, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 A jelen ügyben az alapeljárásban szóban forgó nemzeti szabályozást illetően emlékeztetni kell arra, hogy nem a Bíróságnak kell értelmeznie a nemzeti jogi rendelkezéseket, mivel ez kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 27 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy ezen utóbbi elv tiszteletben tartása sérülne, amennyiben a 2008/48 irányelv 5. és 8. cikkében előírt kötelezettségek nemteljesítésének bizonyítása a fogyasztóra hárulna. Ez utóbbi ugyanis nem rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek lehetővé tennék számára annak bizonyítását, hogy a hitelező, egyfelől, nem adta meg számára az ezen irányelv 5. cikkében előírt információkat, másfelől pedig nem ellenőrizte a hitelképességét.
- 28 Ezzel szemben a 2008/48 irányelv által biztosított jogok tényleges érvényesülését az a nemzeti szabály biztosítja, amelynek értelmében a hitelező, főszabály szerint, a bíróság előtt köteles igazolni ezen, szerződést megelőző kötelezettségek megfelelő teljesítését. Az ilyen szabály, amint az a jelen ítélet 21. pontjában megállapításra került, a fogyasztó védelmének biztosítására irányul, anélkül hogy aránytalanul sértené a hitelezőnek a tisztességes eljáráshoz való jogát. Amint ugyanis azt a főtanácsnok

is kiemelte indítványának 35. pontjában, a gondos hitelezőnek tudatában kell lennie az őt terhelő tájékoztatási, valamint felvilágosítási kötelezettség teljesítésére vonatkozó bizonyítékok összegyűjtésének és megőrzésének szükségességének.

- 29 Az Ingrid Bakkaus által kötött hitelmegállapodásba foglalt szabványzáradékot illetően meg kell állapítani, hogy az ilyen záradék nem sérti a 2008/48 irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését, amennyiben – a nemzeti jog értelmében – e záradék kizárólag azt foglalja magában, hogy a hitelfelvevő tanúsítja, hogy átadták részére az általános európai fogyasztói hiteltájékoztatót.
- 30 E tekintetben a 2008/48 irányelv 22. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy az ilyen záradék nem teheti lehetővé a hitelező számára, hogy megkerülje kötelezettségeit. Ily módon a szóban forgó szabványzáradéknak nincs bizonyító ereje, azt a hitelezőnek meg kell erősítenie egy vagy több releváns bizonyítékkal. Egyébiránt a fogyasztónak mindig képesnek kell lennie az arra való hivatkozásra, hogy nem kapta meg ezt a nyomtatványt, illetve, hogy az nem tette lehetővé a hitelező számára, hogy teljesítse a rá háruló, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségeket.
- 31 Ha azonban az ilyen szabványzáradék – a nemzeti jog értelmében – a fogyasztó arra vonatkozó elismerését tartalmazza, hogy a hitelező maradéktalanul és megfelelő módon teljesítette a rá háruló, szerződéskötést megelőző kötelezettségeket, akkor e záradék, következésképpen, az említett kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti a 2008/48 irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését. Ily módon a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e szabványzáradék bizonyító ereje korlátozza-e a fogyasztó, illetve a bíróság azon lehetőségét, hogy vitassa a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási, illetve vizsgálati kötelezettségek megfelelő teljesítését.
- 32 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az első és a második kérdésre azt kell válaszolni, hogy a 2008/48 irányelv rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy:
- egyrészt, e rendelkezésekkel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a 2008/48 irányelv 5. és 8. cikkében előírt kötelezettségek nemteljesítése bizonyításának terhe a fogyasztóra hárul, és
 - másrészt, e rendelkezésekkel ellentétes az, hogy egy szabványzáradék okán a bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a fogyasztó elismerte a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalanul és megfelelő teljesítését, mivel e záradék ily módon az említett kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti a 2008/48 irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését.

A harmadik kérdésről

- 33 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 8. cikkét, hogy azzal ellentétes, ha a fogyasztó hitelképességének vizsgálatát kizárólag az általa előadott információkra támaszkodva végzik el, anélkül hogy ezeket az információkat más bizonyítékok útján ténylegesen ellenőrizték volna.
- 34 A 2008/48 irányelv 8. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a hitelező a hitelmegállapodás megkötését megelőzően a fogyasztótól kapott megfelelő információk és a szükség esetén a vonatkozó adatbázisban végzett keresés alapján köteles a fogyasztó hitelképességét értékelni.
- 35 E tekintetben az említett irányelv (26) preambulumbekkezdése előírja, hogy a hitelezők felelőssége, hogy egyenként felmérjék a fogyasztók hitelképességét, és a hitelezők nemcsak a fogyasztó által az adott hitelmegállapodás előkészítése során megadott információkat használhatják fel, hanem egy hosszú

ideje fennálló kereskedelmi kapcsolat során szerzett információkat is. Ily módon e kötelezettség arra irányul, hogy felelősséget rójon a hitelezőkre, illetve hogy el lehessen kerülni azt, hogy nem hitelképes fogyasztóknak nyújtsanak hitelt.

- 36 A 2008/48 irányelv nem kimerítő jelleggel sorolja fel azokat az információkat, amelyek segítségével a hitelezőnek értékelni kell a fogyasztó hitelképességét, és azt sem írja elő, hogy ezeket az információkat ellenőrizni kell, és azt sem, hogy milyen módon. Éppen ellenkezőleg, a 2008/48 irányelv 8. cikke (1) bekezdésének szövege, az irányelv (26) preambulumbekkezdésével összefüggésben, mérlegelési mozgásteret biztosít a hitelező számára annak meghatározása érdekében, hogy a rendelkezésre álló információk elegendőek-e, vagy sem, a fogyasztó hitelképességének igazolásához, és hogy vizsgálnia kell-e a hitelképességet más tényezők segítségével.
- 37 Ebből következik, hogy a hitelezőnek először is, minden esetben, és az adott eset sajátos körülményeire figyelemmel, azt kell értékelnie, hogy az említett információk megfelelőek és elegendőek-e a fogyasztó hitelképességének értékeléséhez. E tekintetben az említett információk megfelelő jellege a hitelmegállapodás megkötésének körülményeitől, a fogyasztó személyes helyzetétől, illetve az e megállapodásban foglalt összegtől függően változhat. Ez az értékelés történhet a fogyasztó pénzügyi helyzetét igazoló dokumentumokkal, de nem lehet kizárni azt, hogy a hitelezőnek előzetes ismerete van a hitelt felvenni kívánó személy pénzügyi helyzetéről. Mindazonáltal, a fogyasztó által tett, alá nem támasztott pusztá nyilatkozatokat önmagukban nem lehet megfelelőeknek minősíteni, ha ezeket nem kísérik igazoló dokumentumok.
- 38 Másodsorban – és a 2008/48 irányelv 8. cikke (1) bekezdése második mondatában foglaltak sérelme nélkül, miszerint a tagállamok jogszabályaikban fenntarthatják a hitelező azon kötelezettségét, hogy adatbázisokban végezzen keresést – a 2008/48 irányelv nem írja elő a hitelezők számára azt, hogy szisztematikusan ellenőrizzék a fogyasztó által nyújtott információk valóságát. Az egyes esetekre jellemző körülményektől függően a hitelező megelégedhet a fogyasztó által nyújtott információkkal, de úgy is dönthet, hogy szükség van ezen információk megerősítésére.
- 39 A fenti megfontolásokra figyelemmel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy a fogyasztó hitelképességének értékelése kizárólag az ez utóbbi által nyújtott információk alapján történik, azzal a feltétellel, hogy ezek az információk megfelelőek, és a fogyasztó pusztá nyilatkozatait igazoló dokumentumok támasztják alá, és másrészt úgy, hogy az nem írja elő a hitelező számára, hogy szisztematikusan ellenőrizze a fogyasztó által nyújtott információkat.

A negyedik kérdéstről

- 40 Két részből álló negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy a 2008/48 irányelv 5. cikkének (6) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy nem tekinthető úgy, hogy a hitelező megfelelő felvilágosítást nyújtott a fogyasztónak, ha előzetesen nem vizsgálta meg anyagi helyzetét és igényeit. Másodsorban e bíróság arra keresi a választ, hogy e rendelkezést úgy kell-e értelmezni ebben az ügyben, hogy azzal ellentétes, ha a fogyasztónak nyújtott megfelelő felvilágosítás kizárólag a hitelmegállapodásban szereplő szerződéses információkból származik, anélkül azonban, hogy azt valamely külön iratba foglalták volna.
- 41 E kérdés első részét illetően a 2008/48 irányelv 5. cikkének (6) bekezdéséből, valamint (27) preambulumbekkezdéséből az következik, hogy az ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerződéskötést megelőzően biztosítandó tájékoztatás ellenére a fogyasztónak még kiegészítő segítségre is szüksége lehet ahhoz, hogy eldönthesse, hogy melyik hitelmegállapodás a legmegfelelőbb igényei és pénzügyi helyzete szempontjából. A hitelezőnek tehát megfelelő és személyre szabott magyarázattal kell szolgálnia a fogyasztó számára annak érdekében, hogy az értékelhesse, hogy a javasolt hitelmegállapodás megfelelő-e igényei és pénzügyi helyzete

szempontjából, adott esetben a szerződéskötést megelőzően nyújtandó információk, a javasolt termékek fő jellemzőinek, valamint e jellemzőknek a fogyasztó helyzetére gyakorolt egyedi hatásai – többek között a fogyasztó nemfizetése következményeinek – magyarázatával.

- 42 Ennek megfelelően, a megfelelő felvilágosítás nyújtására vonatkozó kötelezettség célja, hogy a fogyasztó körültekintően döntsön a megkötendő hitelmegállapodás típusáról.
- 43 Ezzel szemben, amint az már a jelen ítélet 35. pontjában megállapításra került, a fogyasztó hitelképességének vizsgálatára vonatkozó, a 2008/48 irányelv, 8. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség arra irányul, hogy felelősséget rójon a hitelezőre, illetve annak elkerülésére, az utóbbi nem hitelképes fogyasztóknak nyújtson hitelt.
- 44 Ezen irányelv 5. cikke, valamint 8. cikke annak biztosítására irányul, hogy az Unióban valamennyi fogyasztó érdekeit magas szinten és egyenlő módon védelmezzék.
- 45 Miközben e két kötelezettség prekontraktuális jellegű, mivel ezeket a hitelmegállapodás megkötését megelőzően kell teljesíteni, a 2008/48 irányelv 5. és 8. cikkének sem megfogalmazásából, sem pedig célkitűzéséből nem következik az, hogy a fogyasztó pénzügyi helyzetét és igényeit a megfelelő felvilágosítás nyújtását megelőzően kell értékelni. Főszabály szerint az említett irányelv e két cikkéből eredő két kötelezettség között nem áll fenn semmiféle kapcsolat. A hitelező kizárólag a fogyasztó által szolgáltatott elemeken alapuló felvilágosítást tud adni ez utóbbi számára, a célból, hogy a fogyasztó dönteni tudjon a megkötendő hitelmegállapodás típusáról, anélkül hogy a hitelező köteles lenne a fogyasztó hitelképességét előzetesen értékelni. Mindazonáltal a hitelezőnek figyelembe kell vennie a fogyasztó hitelképességét, mivel ez az értékelés szükségessé teheti a nyújtott felvilágosítás kiigazítását.
- 46 E negyedik kérdés második részét illetően emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a 2008/48 irányelv 5. cikkének (1) bekezdéséből következik – az ezen irányelv 5. cikkében előírt kötelezettségek a „szerződéskötést megelőző” kötelezettségek. Következésképpen ezeket nem lehet a hitelmegállapodás megkötésének szakaszában teljesíteni, hanem megfelelő időben kell őket teljesíteni, az említett irányelv 5. cikkének (6) bekezdésében előírt felvilágosításnak a fogyasztó számára az e megállapodás megkötését megelőzően történő nyújtásával.
- 47 A hitelezőt terhelő, a megfelelő felvilágosítás nyújtására vonatkozó kötelezettség teljesítési módjait illetően a 2008/48 irányelv 5. cikkének (6) bekezdése, ezen 5. cikk (1) bekezdésével ellentétben nem írja elő, hogy a benne foglalt megfelelő felvilágosítást milyen formában kell nyújtani a hitelfelvevő számára. Sem e (6) bekezdés megfogalmazásából, sem pedig az általa követett célkitűzésből nem következik az, hogy e felvilágosítást valamely külön iratban kell nyújtani, és nem zárható ki, hogy e felvilágosítást a hitelező szóban adja meg a fogyasztónak a vele történő megbeszélés során.
- 48 Mindazonáltal a tagállamok ezen irányelv 5. cikke (6) bekezdésének második mondata értelmében pontosíthatják a hitelezőt terhelő, a megfelelő tájékoztatás nyújtására vonatkozó kötelezettséget. Következésképpen az a kérdés, hogy e felvilágosítást milyen formában kell nyújtani a fogyasztó számára, a nemzeti jogba tartozó kérdés.
- 49 A fenti megfontolásokra figyelemmel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 5. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy bár azzal nem ellentétes az, hogy a hitelező a fogyasztó számára ez utóbbi pénzügyi helyzetének és igényeinek értékelését megelőzően nyújt megfelelő felvilágosítást, mégis megtörténhet, hogy a fogyasztó hitelképességének értékelése szükségessé teheti a nyújtott megfelelő felvilágosítás kiigazítását, amely felvilágosítást a fogyasztóval megfelelő időn belül, a hitelmegállapodás megkötését megelőzően kell közölni, anélkül azonban, hogy azt valamely külön iratba kellene foglalni.

A költségekről

50 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy:**
 - egyrészt, azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a 2008/48 irányelv 5. és 8. cikkében előírt kötelezettségek nemteljesítésére vonatkozó bizonyítási teher a fogyasztóra hárul, és
 - másrészt, azokkal ellentétes az, hogy egy szabványzáradék okán a bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a fogyasztó elismerte a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalan és megfelelő teljesítését, mivel e záradék ily módon az említett kötelezettségek teljesítésére vonatkozó bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti a 2008/48 irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését.
- 2) **A 2008/48 irányelv 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy a fogyasztó hitelképességének értékelése kizárólag az ez utóbbi által nyújtott információk alapján történik, azzal a feltétellel, hogy ezek az információk megfelelőek, és a fogyasztó pusztán nyilatkozatait igazoló dokumentumok támasztják alá, és másrészt úgy, hogy az nem írja elő a hitelező számára, hogy szisztematikusan ellenőrizze a fogyasztó által nyújtott információkat.**
- 3) **A 2008/48 irányelv 5. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy bár azzal nem ellentétes az, hogy a hitelező a fogyasztó számára ez utóbbi pénzügyi helyzetének és igényeinek értékelését megelőzően nyújt megfelelő felvilágosítást, mégis megtörténhet, hogy a fogyasztó hitelképességének értékelése szükségessé teheti a nyújtott megfelelő felvilágosítás kiigazítását, amely felvilágosítást a fogyasztóval megfelelő időn belül, a hitelmegállapodás megkötését megelőzően kell közölni, anélkül azonban, hogy azt valamely külön iratba kellene foglalni.**

Aláírások